

Utenrikspolitiske holdninger i Norge i 2024:

Status quo-folket i en internasjonal brytningstid

Øyvind Svendsen

Norsk
Utenrikspolitisk
Institutt

KONRAD
ADENAUER
STIFTUNG

Norsk Utenrikspolitisk Institutt [NUPI] ble etablert i 1959, og er et ledende, uavhengig forskningsinstitutt på internasjonal politikk og områder av relevans for norsk utenrikspolitikk. Formelt er NUPI underlagt Kunnskapsdepartementet, men opererer likevel som en uavhengig, ikke-politisk virksomhet i alle sine faglige aktiviteter. Forskning utført ved NUPI spenner fra kortsiktig anvendt forskning til mer langsiktig, grunnforskning.

Denne rapporten og undersøkelsen er finansiert av Konrad Adenauer Stiftung.

Forsidebilde: NTB/Scanpix

Utgiver: Norsk Utenrikspolitisk Institutt
Copyright: © Norsk Utenrikspolitisk Institutt 2024
Publisert under CC-BY-NC-SA lisensen
ISSN: 1894-650X

Alle synspunkter står for forfatterens regning. De må ikke tolkes som uttrykk for oppfatninger som kan tillegges Norsk Utenrikspolitisk Institutt. Artiklene kan ikke reproduseres – helt eller delvis – ved trykking, fotokopiering eller på annen måte uten tillatelse fra forfatterne.

Besøksadresse: C.J. Hambros plass 2D,
Adresse: Postboks 7024 St. Olavs Plass
0130 OSLO

Internett: www.nupi.no
E-post: post@nupi.no

Fax: [+ 47] 22 99 40 50
Tel: [+ 47] 22 99 40 00

Forfatter

Øyvind Svendsen

Seniorforsker

Øyvind Svendsen er seniorforsker i Forskningsgruppen for global orden og diplomati ved NUPI. Hovedtema i forskningen hans er utenrikspolitikk, diplomati og forsvars- og sikkerhetspolitikk. Svendsen forsker særlig på disse temaene i en europeisk kontekst. Hans doktorgrad er fra Institutt for Statsvitenskap ved Københavns Universitet (2020).

Innhold

Introduksjon.....	6
Trusler: Russland topper, men overordnet lite bekymring.....	8
Internasjonalt samarbeid: stabil og stor oppslutning om Norges samarbeidsformer.....	10
Klimapolitikk: Delt syn på klimamålene og realismen i dem.....	13
EU-tilknytning: kjente skillelinjer og lite endring.....	14
Krigen i Ukraina: stor støtte til Ukraina, men de unge er langt mer avmålt.....	16
Krigen i Gaza.....	18
Kina: Stabil skepsis i tre fjerdedeler av befolkningen.....	20

Introduksjon

Hvordan vurderer nordmenn verdens tilstand? Og hvilken utenrikspolitikk ønsker befolkningen at norske myndigheter skal føre? I denne rapporten presenterer vi funnene fra en opinionsundersøkelse som ble gjennomført av Sentio for NUPI i perioden 18. til 24. april 2024.

Verden rundt oss er svært urolig, og vi lever i en tid preget av stor usikkerhet knyttet til hvordan internasjonal politikk vil utvikle seg. Stormaktsrivaliseringen mellom USA og Kina tiltar i styrke, krigen i Ukraina pågår for fullt, krigen på Gaza fører med seg enorme menneskelige lidelser og har store konsekvenser i Midtøsten, og effektene av global oppvarming blir stadig tydeligere. Norske myndigheter, for eksempel via etterretningstjenestens årlige Fokus-rapport, kommuniserer at Norge står overfor en mer alvorlig sikkerhetspolitisk situasjon enn på flere tiår.¹ Et hovedfunn i vår rapport er likevel at befolkningen er nokså avmålt i sine vurderinger, og anser det generelle trusselnivået mot Norge som middels – eller på et normalnivå. Dette viser at det virker å være svært lite myndighetene kan gjøre for å endre folks holdninger til internasjonal politikk. Det er både overraskende og foruroligende at befolkningen i såpass liten grad ser ut til å ta innover seg den alvorlige sikkerhetssituasjonen, og ikke lytter til den offentlige kommunikasjonen knyttet til internasjonal politikk og trusler som Norge står ovenfor.

Med den manglende kriseforståelsen i bunnen, ser vi overordnet sett en relativt stabil utvikling i nordmenns holdninger til utenrikspolitikk siden 2021, med tydeligst unntak av holdninger til Russland som har blitt klart skjerpet. NUPI har nemlig gjennomført lignende studier tidligere – i 2020 og i forbindelse med Stortingsvalget i 2021.² I denne rapporten har vi stilt mange av de samme spørsmålene som tidligere, i tillegg til noen nye. Vi benytter derfor muligheten til å sammenligne med de tidligere studiene der det er hensiktsmessig for å danne oss et inntrykk av graden av endring i opinionen.

Vi har stilt en rekke spørsmål som vi presenterer svarene på og diskuterer i denne rapporten. Her trekker vi frem det vi anser som de viktigste funnene:

- Krigen i Ukraina ser ikke ut til å ha endret nordmenns vurdering av den overordnede sikkerhetspolitiske trusselen mot Norge, selv om synet på Russland er skjerpet isolert sett.
- Det er fortsatt stor støtte til Ukraina i den norske befolkningen, men de unge fremstår betydelig mer skeptiske til både generell støtte og militær støtte til Ukraina.
- Det er liten appetitt i befolkningen for å endre Norges internasjonale samarbeidsformater. Støtten til FN og NATO er fremdeles høy, og etablerte samarbeidspartnere i Europa er foretrukket over nye land eller allianser.
- I krigen i Gaza er det et klart flertall som støtter de palestinske myndighetene og betydelig færre som støtter Israel.

Undersøkelsen er gjennomført som en nettbasert survey og utvalget består av 1000 respondenter. Alle respondentene er over 18 år, og utvalget er gjort representativt ved at utvelgelsen av informanter er gjort basert på alder, kjønn og bosted. På spørsmål der funnene representerer hele populasjonen

1 https://www.etterretningstjenesten.no/publikasjoner/fokus/Fokus24_innhold.

2 Svendsen og Weltzien, 2020: <https://www.nupi.no/publikasjoner/cristin-pub/norwegians-adapting-to-a-changing-world>; Svendsen, 2021: <https://www.nupi.no/publikasjoner/cristin-pub/utenriks-og-sikkerhetspolitiske-holdninger-i-valgaaret-2021>.

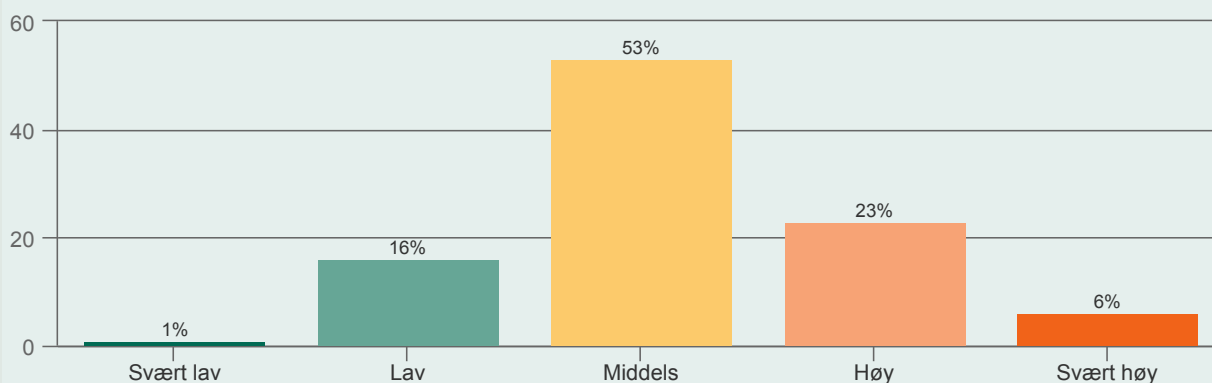
er undersøkelsens feilmarginer mellom 1,9 og 3,1 prosentpoeng. Vi unngår i hovedsak å bryte svarene ned i undergrupper (f. eks. alder, partipolitisk preferanse, inntekt) fordi feilmarginene øker betraktelig ved slik fordeling.

Rapporten er delt inn etter ulik tematikk i spørsmålssettet, og temaene som følger er trusler, internasjonalt samarbeid, klimapolitikk, EU-tilknytning, krigen i Ukraina, krigen i Gaza og Kina.

Trusler: Russland topper, men overordnet lite bekymring

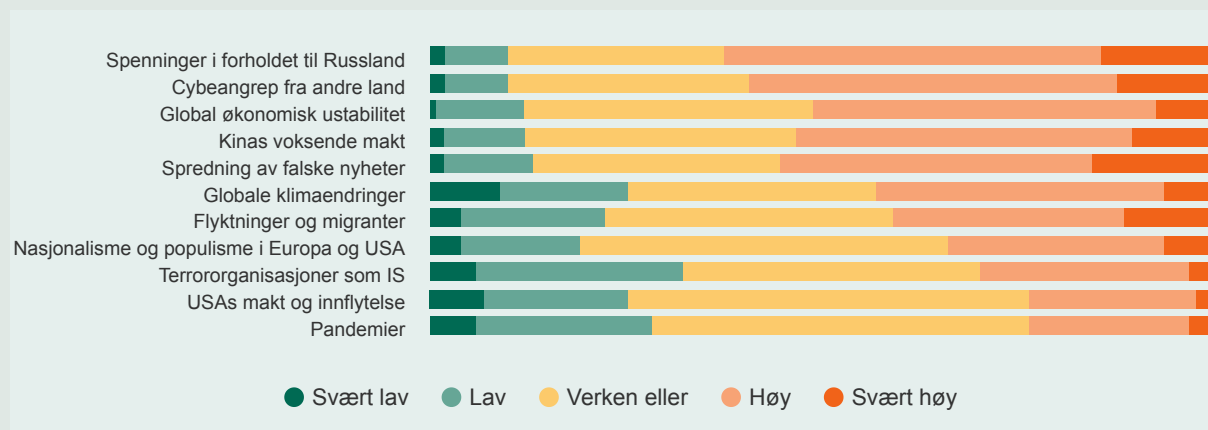
Tross krigsutbruddet i Ukraina og det påfølgelig iskalde forholdet mellom Norge og Russland virker ikke befolkningen å mene at den sikkerhetspolitiske trusselen mot Norge er særlig høy. 53 % mener at den sikkerhetspolitiske trusselen er middels, 17 % mener den er lav til veldig lav, mens henholdsvis 23 % og 6 % av befolkningen opplever den sikkerhetspolitiske trusselen som høy eller veldig høy. Det er også få variasjoner på dette spørsmålet knyttet til respondentenes bosted, kjønn, alder, utdanning, inntekt og partipolitiske preferanser. Svaralternativet middels tolker vi her som en oppfatning om en slags normaltilstand, noe som over halvparten av de spurte oppgir, samtidig som omtrent like mange vil si at den sikkerhetspolitiske trusselen er lav som høy.

Figur 1: Den sikkerhetspolitiske trusselen

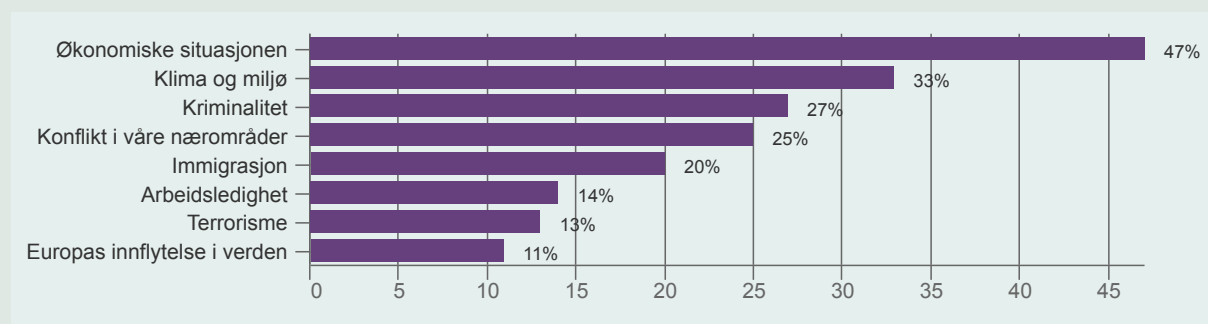

I forrige NUPI-måling som ble gjort i mai 2021, over ett år før Russlands fullskala-invasjon av Ukraina, var vurderingen omtrent den samme. Det samme gjelder også for NUPI-undersøkelsen fra 2020. Det er overraskende at det knapt har vært bevegelse i nordmenns vurdering av den sikkerhetspolitiske trusselen mot Norge, til tross for at norske myndigheter har kommunisert et slikt budskap, og ikke minst gitt at det pågår en fullskala-krig i Europa.

Samtidig ser vi av figuren under at spenninger i forholdet til Russland er det befolkningen anser som den høyeste trusselen mot Norge når den er sortert etter der flest betegner truslen som høy. Befolkningen vurderer videre mange trusler som relativt høye. Et hederlig unntak her er pandemier som ligger nederst, noe som indikerer at befolkningen har endret seg nokså radikalt på dette feltet: i vår 2021-måling var epidemier (som var betegnelsen vi brukte da) øverst på listen over hva befolkningen anså som de største truslene mot Norge. Koronapandemien er nå over, og befolkningen virker ikke bekymret for at det kommer en ny pandemi i en slik størrelsesorden med det første.

Figur 2: Ulike sikkerhetspolitiske trussler

Vi har også spurt befolkningen om hva de anser som de viktigste utfordringene for Norge for øyeblikket, med mulighet til å velge to blant de følgende alternativene. Her ser vi at den økonomiske situasjonen skiller seg klart ut med 47 %. Deretter følger klima og miljø (33 %), kriminalitet (27 %) og faren for konflikt i våre nærområder (25 %). Videre finner vi immigrasjon (20 %), arbeidsledighet (14 %), terrorisme (13 %) og Europas innflytelse i verden (11 %).

Figur 3: Ulike sikkerhetspolitiske utfordringer

At prosentandelen som frykter konflikt i våre nærområder er såpass høy, og at befolkningen også vurderer trusselen fra Russland som høy, er til en viss grad med på å nyansere den relativt lave andelen som oppgir at sikkerhetstrusselen mot Norge er høy eller svært høy. Til sammenligning var det kun 7 % som mente at faren for militær konflikt i våre nærområder var blant Norges viktigste utfordringer i NUPI-undersøkelsen fra 2021.

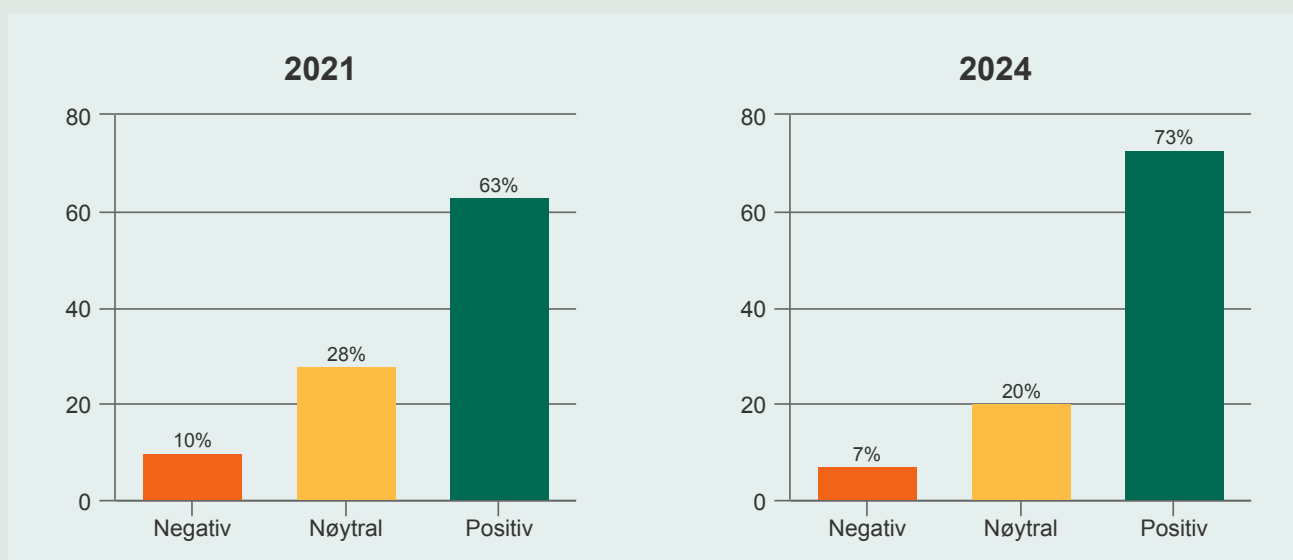
I 2021-undersøkelsen som ble gjort under pandemien, tronet arbeidsledighet øverst. 41 % mente dette var den viktigste utfordringen for Norge. I denne undersøkelsen er befolkningen langt mindre bekymret for arbeidsledighet – kun 14 %. Dette er et dramatisk fall, og vi kan anslå at nordmenns bekymringer knyttet til den økonomiske situasjonen ikke handler om faren for økt arbeidsledighet. I tillegg henger det nok sammen med nedgangen i vurderingen av pandemier som en trussel som Norge står overfor: Koronapandemien ikke lenger en internasjonal folkehelsekrise, og derfor er også nordmenn mindre bekymret for de økonomiske konsekvensene man fryktet at den ville føre med seg.

Internasjonalt samarbeid: stabil og stor oppslutning om Norges samarbeidsformer

Nordmenns syn på internasjonalt samarbeid holder seg stabilt sammenlignet med NUPIs tidligere undersøkelser. 81 % av de spurte mener at Norge bør fortsette med dagens allianser, mot 19 % som mener at Norge bør søke nye alliansepartnere.

73 % oppgir at de ser positivt på NATO, 7 % ser negativt på alliansen og 20 % oppgir at de har et nøytralt syn. Andelen som er positive er opp fra 63 % i vår undersøkelse fra 2021.

Figur 4: Nordmenns syn på NATO

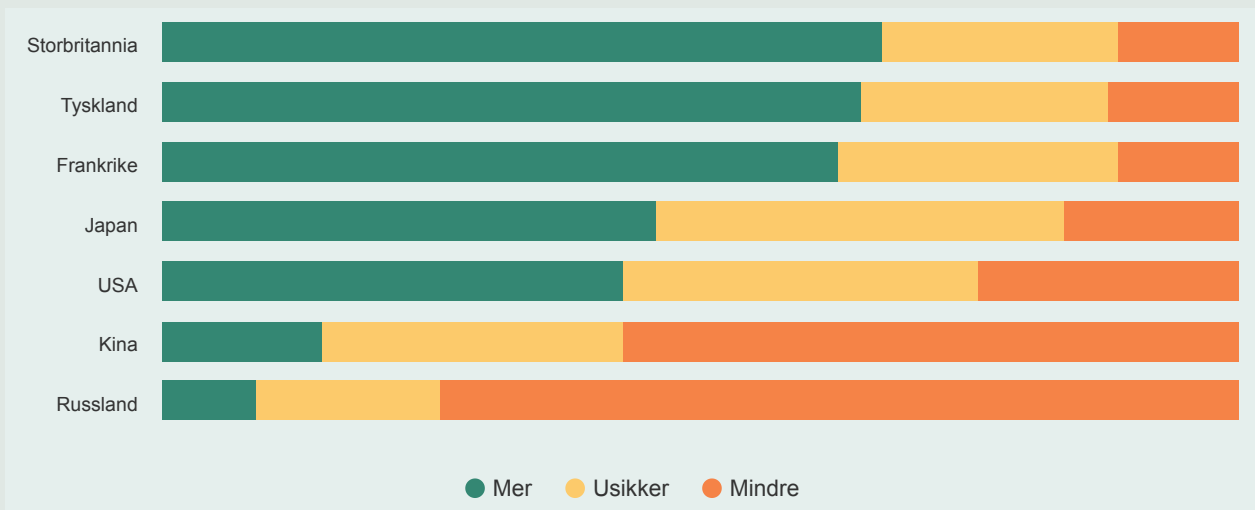
Vi har også spurt om holdninger til at Norge burde jobbe for et NATO med større uavhengighet fra USA, selv om det vil bety kraftig økning i forsvarsbudsjettene for de andre medlemslandene. 66 % svarer ja på dette, mens 34 % svarer nei, noe som indikerer en bred appetitt for økte forsvarsbudsjetter.

Støtten til FN er også sterk i befolkningen, helt i tråd med funn fra tidligere NUPI-undersøkelser. 81 % oppgir at Norge burde fortsette å støtte FN for å fremme felles spilleregler i internasjonal politikk mot 19 % som mener at Norge burde vurdere andre alternativer for internasjonal organisering.

Befolkningen er riktignok mer delt i spørsmålet om hvor aktivistisk norsk utenrikspolitikk bør være. 53 % oppgir at Norge bør følge sine nasjonale interesser selv om allierte skulle protestere, mens 47 % oppgir at Norge burde ta hensyn til alliertes interesser selv om det betyr kompromisser for Norges del. Dette er et kontinuerlig dilemma i utøvelsen av utenrikspolitikk, og tallene her gjenspeiler hvor kompleks denne vurderingen er.

Vi har også spurt om Norge burde samarbeide mer eller mindre med ulike land i fremtiden. Figuren viser hva befolkningen har svart, brutt ned på hvert enkelt land.

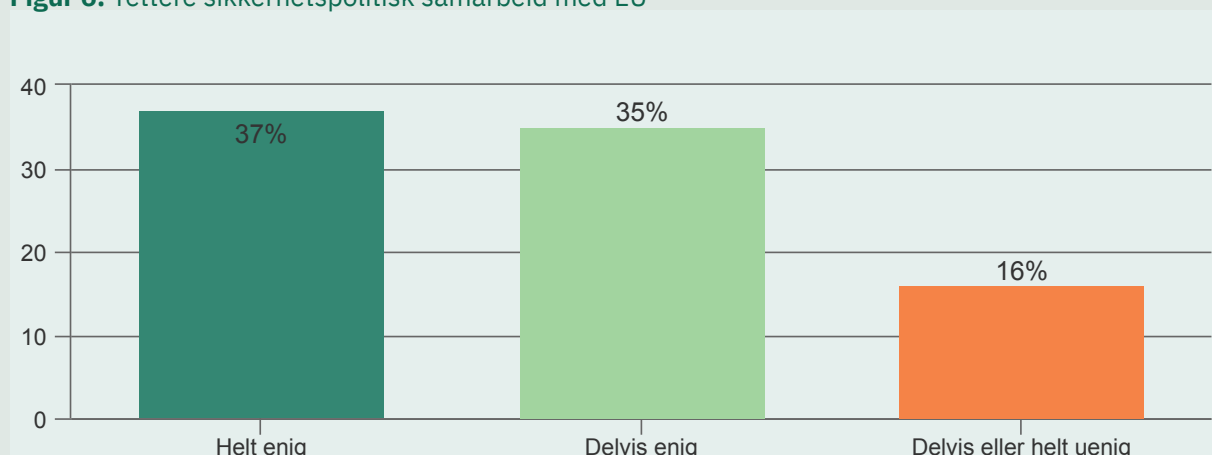
Figur 5: Samarbeidspartnere

Tallene viser en klar støtte til samarbeid med europeiske land, og sammenlignet med undersøkelsen fra 2021 går Storbritannia, Tyskland og Frankrike frem, særlig Frankrike som går opp fra 53 % i forrige undersøkelse. I 2021-undersøkelsen oppga rett under 50 % av befolkningen at Norge burde samarbeide mindre med Russland, et tall som har økt betraktelig – til 74 % i denne undersøkelsen.

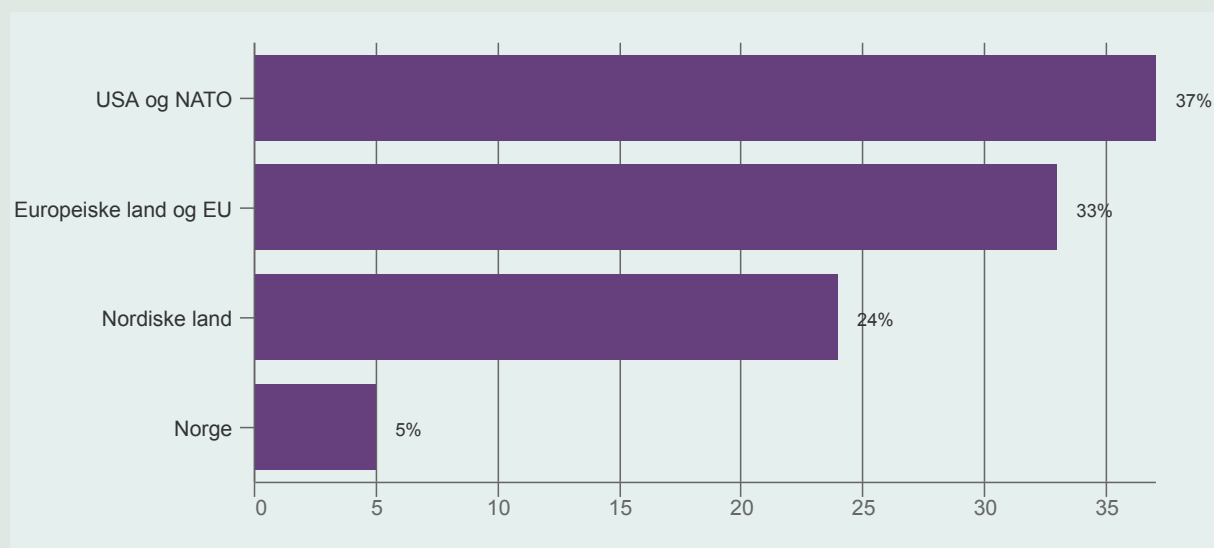
I tråd med støtten til økt internasjonalt samarbeid oppgir befolkningen også støtte til sikkerhetspolitisk samarbeid med EU. 37 % er helt enig i at Norge burde samarbeide tettere med EU om sikkerhetspolitiske spørsmål, og 35 % er delvis enig. Kun 16 % svarer at de er delvis eller helt uenig i at Norge burde samarbeide mer med EU om sikkerhetspolitiske spørsmål.

Figur 6: Tettere sikkerhetspolitisk samarbeid med EU

Men hvor bør Norge egentlig legge inn innsatsen for å imøtekomme sikkerhetspolitiske trusler? På spørsmål om hva Norge burde legge mest vekt på i arbeidet med sikkerhetspolitiske trusler, svarer 37 % at Norge burde samarbeide tettere med USA og NATO, 33 % at Norge burde samarbeide tettere med europeiske land og EU, og 24 % synes at Norge burde satse på samarbeid med nordiske land. 5 % mener at Norge burde løse oppgavene selv. I realiteten samarbeider Norge på alle disse områdene både bi-, tri- og multilateralt, kanskje til og med i samme prioriteringsrekkefølge som vårt utvalg rangerer dem. Kategoriene er heller ikke gjensidig utelukkende, ettersom flere NATO-land er europeiske og/eller EU-medlemmer, men vi kan i det minste indikere at det er lite støtte til noen norsk sikkerhetspolitisk proteksjonisme i vårt utvalg. Ei heller viser disse tallene noen stor vilje til å endre på Norges sikkerhetspolitiske samarbeidsformer.

Figur 7: Sikkerhetspolitisk samarbeid

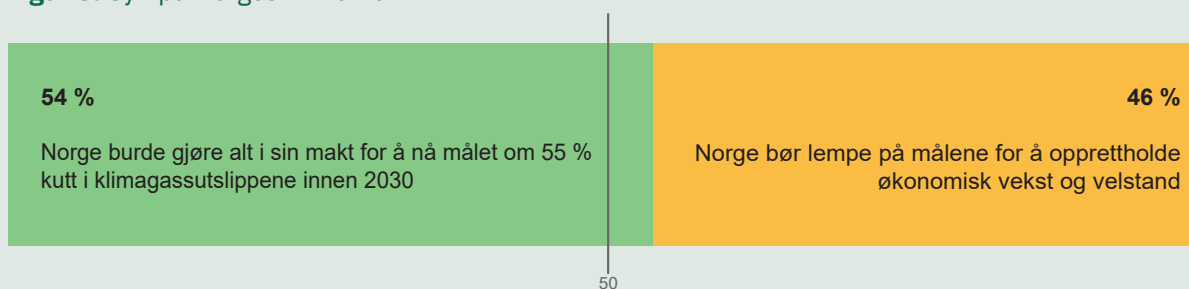
Klimapolitikk: Delt syn på klimamålene og realismen i dem

Det er noe endring i befolkningens syn på norsk klimapolitikk sammenlignet med NUPI-undersøkelsen fra 2021. Der nesten 70 % i 2021 mente at Norge var et foregangsland innenfor klimapolitikk, er tallet nå nede i 63 %. Samtidig mener 67 % av de spurte at Norge burde ha minst like høye mål i klimapolitikken som EU, mot 33 % som mener at Norge burde ha lavere målsetninger enn EU. Overbevisende 90 % svarer videre at Norge burde samarbeide med tradisjonelle alliansepartnere i klimapolitikken, mens 10 % mener at Norge burde samarbeide med Kina på klimafeltet.

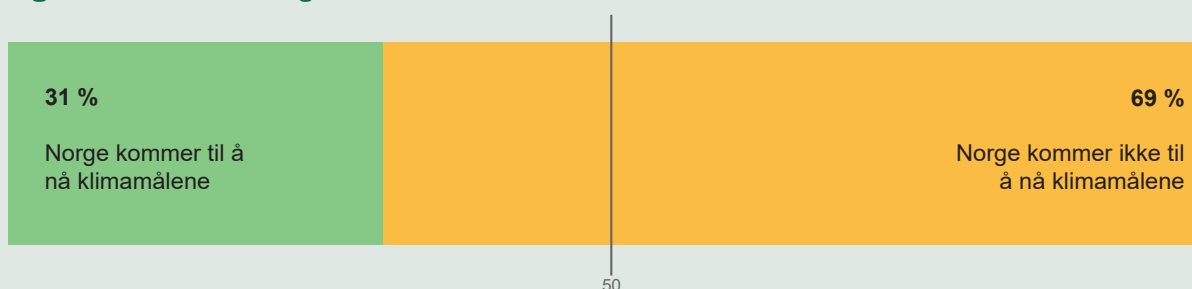
Men hvor viktig er det for befolkningen at Norge når klimamålene om 55 % kutt sammenlignet med 1990-nivåene innen 2030? Her er befolkningen delt. 54 % svarer at Norge burde gjøre alt i sin makt for å nå målet om 55 % kutt i klimagassutslippene innen 2030, mens 46 % svarer at Norge bør lempe på målene for å opprettholde økonomisk vekst og velstand. Selv om nokså mange oppgir at globale klimaendringer utgjør en trussel og er en av de viktigste utfordringene Norge står ovenfor, er altså befolkningen delt i synet på hvor hardt Norge skal prioritere å nå målene i møte med andre utfordringer.

Det overnevnte henger kanskje sammen med befolkningens tro på realismen i det ambisiøse klimamålet som Norge styrer etter. Kun 31 % oppgir at de tror Norge kommer til å nå målene, mens 69 % ikke tror at Norge kommer til å nå dem.

Figur 8: Syn på Norges klimamål

Figur 9: Realismen i Norges klimamål

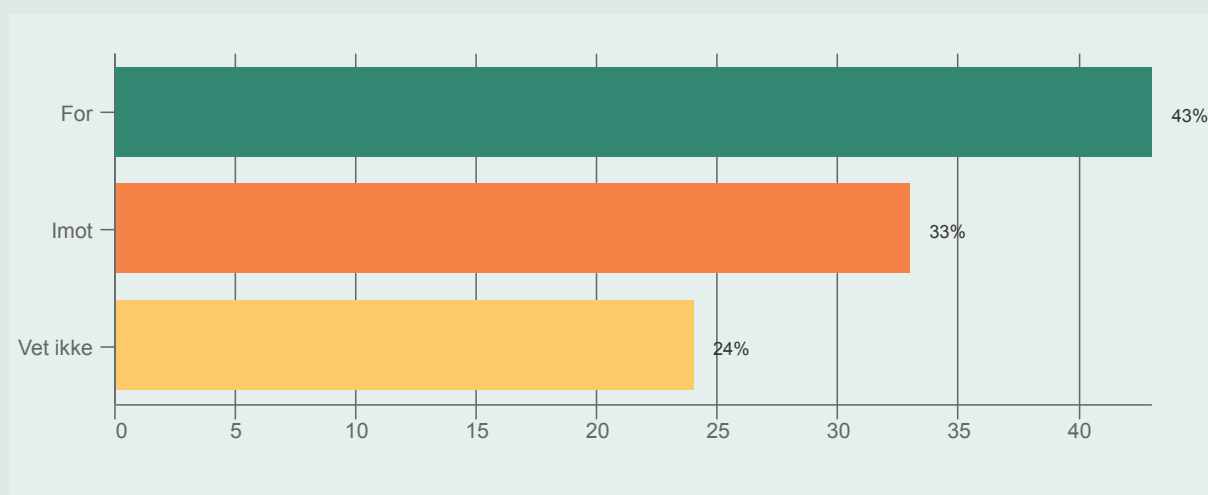

EU-tilknytning: kjente skillelinjer og lite endring

Vi har spurt befolkningen om hvorvidt de mener de avtalene Norge har med EU, ivaretar landets viktigste økonomiske interesser. 38 % er delvis enig, 25 % er helt enig, mens 25 % er delvis eller helt uenig.

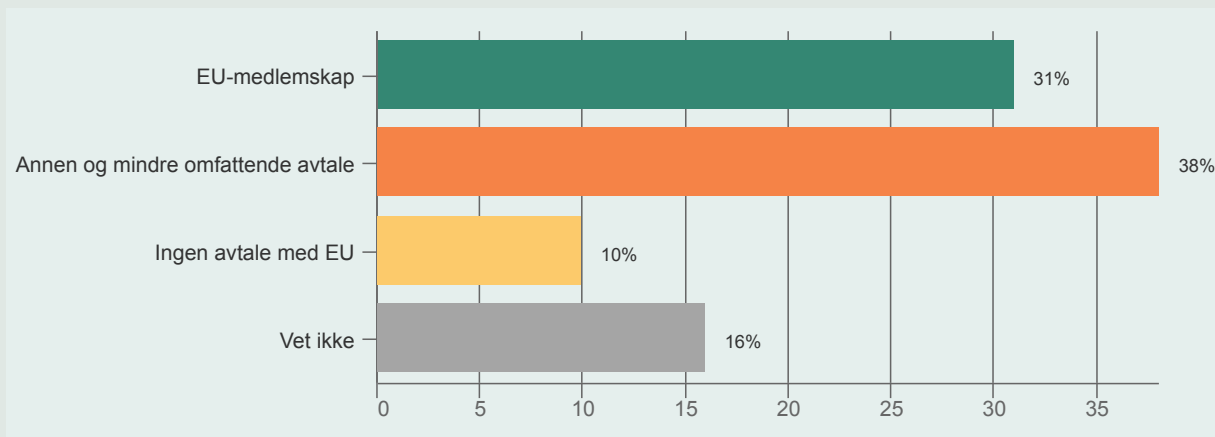
Samtidig følger vår undersøkelse trenden fra de senere årene der støtten til EØS-avtalen måles som relativt lav sammenlignet med tidligere år. På spørsmål om en eventuell folkeavstemning om EØS-avtalen svarer 43 % at de ville stemt for, 33 % ville stemt mot, mens 24 % oppgir at de ikke vet. Antallet som er usikre er nokså stort – en fjerdedel av befolkningen – og det er derfor sannsynlig at en folkeavstemning fortsatt ville gitt flertall for EØS-avtalen.

Figur 10: Folkeavstemning om EØS-avtalen

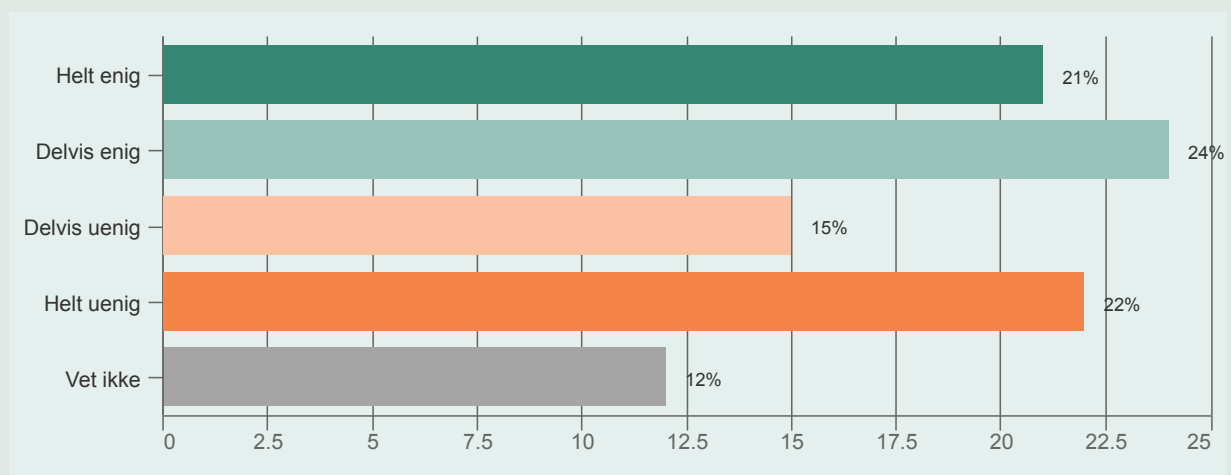

Det er rimelig å anta at den forventede støtten til EØS-avtalen henger sammen med de høye strømprisene og debattene knyttet til EUs energibyrå ACER og de mange direktivene som i henhold til EØS-avtalen skal innlemmes i norsk lov. Flere bakgrunnsvariabler tegner et bilde av nettopp det. Blant de som oppgir at de ville stemt for EØS-avtalen er det en overvekt av høyt utdannede med høy inntekt som er bosatt i Oslo. Videre er det tydelig motstand blant de i utvalget som ville stemt FrP eller INP ved stortingsvalg. En interessant observasjon, som ikke like enkelt lar seg forklare, er at det er en statistisk signifikant forskjell blant kjønnene. 50 % av menn svarer at de ville stemt for EØS-avtalen mot 36 % av kvinnene, som altså virker å være lang mer usikre. 32 % av kvinnene oppgir at de ikke vet hva de ville stemt mot 16 % av mennene i utvalget.

Det er også usikkerhet knyttet til hva slags avtale Norge burde ha med EU dersom EØS-avtalen skulle opphøre. 31 % svarer at et slikt scenario burde resultere i norsk EU-medlemskap, 38 % mener at det burde føre til en annen og mindre omfattende avtale, 10 % mener Norge i et slikt scenario ikke burde ha noen avtale med EU, mens 16 % oppgir at de ikke vet. Sammenlignet med vår 2021-undersøkelse er støtten til EU noe opp, men det er store feilmarginer her: I 2021 ville 25 % gått for EU-medlemskap mot 31 % i dag, og der tallet på de som ville hatt en mindre omfattende avtale er 38 % i denne undersøkelsen, var det 41 % i 2021.

Figur 11: Alternativ til EØS-avtalen

Til sist har vi også spurt om krigen i Ukraina har gjort norsk EU-medlemskap mer aktuelt. 21 % er helt enig, 24 % er delvis enig, 15 % er delvis uenig og 22 % er helt uenig. De øvrige (12 %) vet ikke. Også her er altså befolkningen delt og svarene følger klassiske skillelinjer med hensyn til utdanning, inntekt og partipolitisk preferanse.

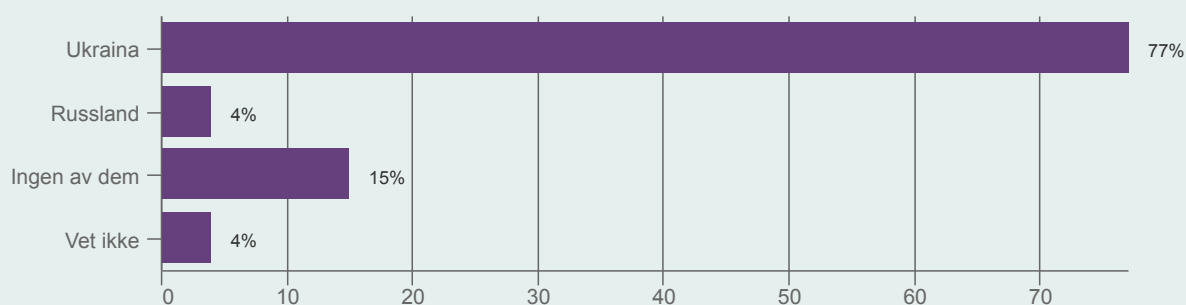
Figur 12: Norsk EU-medlemskap etter krigsutbruddet i Ukraina

Krigen i Ukraina: stor støtte til Ukraina, men de unge er langt mer avmålt

Vår undersøkelse viser en nokså entydig støtte til Ukraina i den russiske angrepskrigen mot landet. Dette er konsistent med andre målinger som er gjort etter krigsutbruddet.

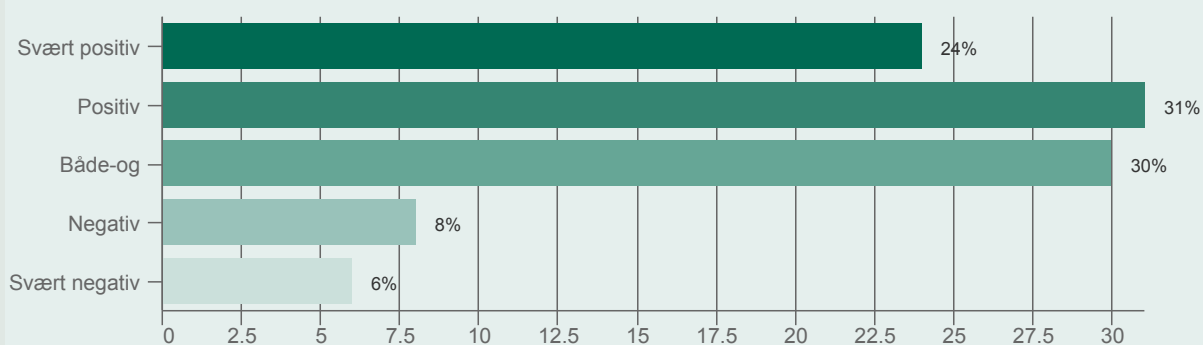
På spørsmål om hvem Norge burde støtte i krigen oppgir 77 % av de spurte at Norge burde støtte Ukraina, 4 % at Norge burde støtte Russland, 15 % at Norge ikke burde støtte noen av dem, mens 4 % oppgir at de ikke vet. Andelen som mener at Norge burde støtte Ukraina, er høy i alle grupper, men det er en klar tendens mot at den sterkeste støtten finnes blant de som er over 60 år, de som tjener mest og de som har fullført høyere utdanning. Unge ser i mindre grad ut til å mene at Norge burde støtte Ukraina i den russiske angrepskrigen. Vi finner faktisk den laveste støtten til Ukraina i aldersgruppene 18-29 år og 30-39 år, hvor støtte til Ukraina er henholdsvis 64 % og 69 %, altså en god del under snittet som dras opp av aldersgruppene over.

Figur 13: Hvem burde Norge støtte?

Det er også flertall i den norske befolkningen for å gi militær støtte til ukrainske myndigheter i krigen mellom Ukraina og Russland. 24 % oppgir at de er svært positive til å gi militær støtte, 31 % er positive, mens 30 % svarer både-og. Kun 8 % er negative til å gi militær støtte, mens 6 % oppgir at de er svært negative til at Norge skal gi Ukraina militær støtte. Også i spørsmålet om militær støtte til Ukraina står støtten svakest i de yngste aldersgruppene. Der 34 % av befolkningen i aldersspennet 50-59 år oppgir at de er svært positive til å gi militær støtte til Ukrainske myndigheter, er andelen i aldersgruppen 18-29 år kun 12 %.

Figur 14: Militær støtte til Ukraina

Det er altså statistisk signifikante forskjeller i aldersgruppene både på spørsmål om generell støtte og militær støtte til Ukraina. Det vil si at vi med stor sannsynlighet kan si at funnene gjelder for hele befolkningen og at det altså er vesentlig lavere oppslutning om støtte til Ukraina blant unge enn blant eldre. Vi kan kun spekulere i årsaker til dette, og det er nærliggende å knytte det til de unges manglende erfaring med den kalde krigen. For de unge har Russland aldri vært en så tydelig trusselaktør som det Sovjetunionen var. Gitt hvor lavt befolkningen rangerer sikkerhetstrusselen mot Norge – og de unge mener også at faren for konflikt i våre nærområder er lave enn de eldre aldersgruppene – kan en også vurdere i hvilken grad medielandskapet og de unges eksponering for nyheter gjennom nye plattformer påvirker deres syn på krigen i Ukraina. En siste mulige forklaring på de unges betydelig lavere støtte til Ukraina kan ha sammenheng med deres frykt for fremtiden og en potensiell konflikt. Kanskje oppleves det blant de unge som eskalerende å ta stilling, noe som kan ha bidratt til at flere i denne aldersgruppen plasserer seg i “midten”.

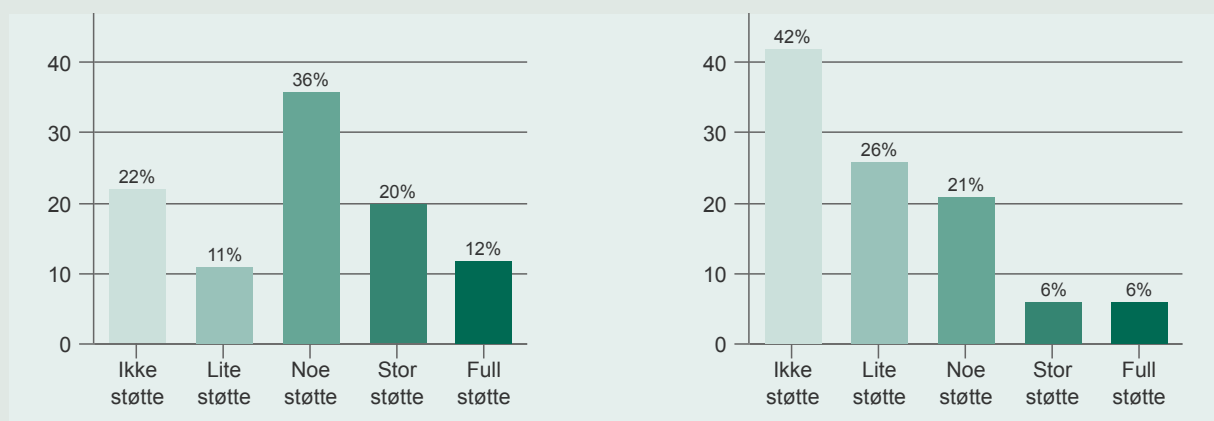
Videre er befolkningen noe delt i spørsmålet om hvem som kommer til å vinne krigen i Ukraina. 18 % tror Russland kommer til å vinne krigen, 28 % tror at Ukraina kommer til å vinne, 28 % tror ingen av dem kommer til å vinne, mens 26 % oppgir at de ikke vet.

Sammen med støtten til Ukraina ser vi at synet på Russland har endret seg markant i befolkningen. På spørsmål om det fremtidige forholdet til Russland svarer 80 % at det er viktigst å ha en tøff holdning overfor Russland i utenrikspolitiske spørsmål mot 20 % som mener det viktigste er å ha gode økonomiske relasjoner med Russland. Tross noen små variasjoner kan vi uansett konkludere med at den norske befolkningen i stort monn støtter Ukraina i den russiske invasjonskrigen i landet. Det mest interessante funnet, som med fordel kan utforskes videre, er likevel at de unge – de under 29 år – i signifikant grad er mer avmålte til både å støtte Ukraina som sådan og til å gi landet militær støtte.

Krigen i Gaza

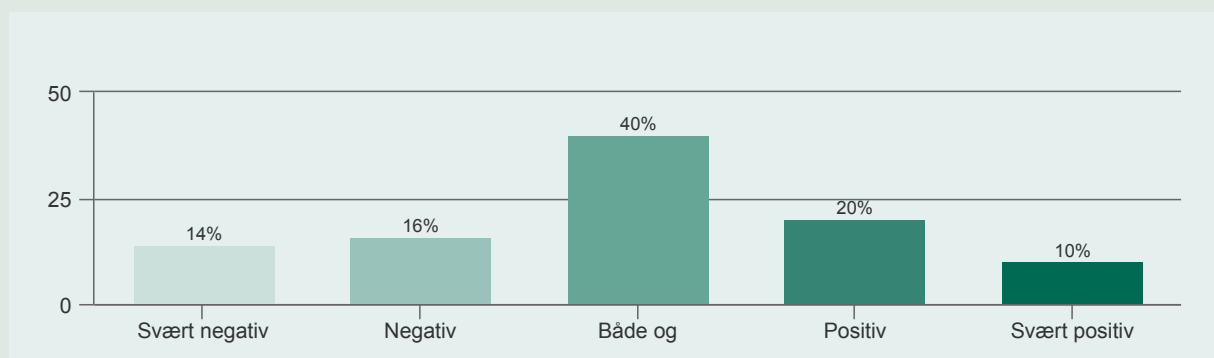
I denne undersøkelsen har vi også lagt til spørsmål om holdninger knyttet til krigen som brøt ut i Gaza i oktober 2023 etter Hamas' terrorangrep i Israel. Vi ser samme tendens i befolkningens syn på krigen i Gaza som i Ukraina, nemlig at det er en nokså bred støtte til den ene parten i krigen. 68 % av de spurte mener at palestinske myndigheter burde få noe, stor eller full støtte, mot 33 % som mener det samme om Israel. Der henholdsvis 11 % og 22 % oppgir at Norge burde gi lite eller ingen støtte til palestinske myndigheter, mener 26 % at Norge burde gi Israel lite støtte og hele 42 % oppgir at Israel ikke bør få noe støtte i det hele tatt.

Figur 15: Norsk støtte til Palestina og Israel

Vi har også spurt befolkningen om hvor positiv den er til at Norge skal gi finansiell støtte til palestinske myndigheter etter krigsutbruddet. 40 % svarer både-og på dette, mens henholdsvis 20 % og 10 % er enten positive eller svært positive. 16 % er negative mens 14 % oppgir at de er svært negative til at Norge skal gi finansiell støtte til palestinske myndigheter etter utbruddet av krigen mellom Hamas og Israel. I dette konkrete spørsmålet, som preget den offentlige debatten høsten og vinteren 2023/24, er altså befolkningen mer delt enn i det mer generelle spørsmålet om hvem Norge burde støtte i krigen.

Figur 16: Finansiell støtte til palestinske myndigheter

Til sist har vi også undersøkt befolkningens holdninger til ulike aktøres respons på krigen i Gaza. Her er det normalfordeling på nesten alle, noe vi delvis tolker som at mange av respondentene er usikre. Samtidig merker vi oss at Norge og de nordiske landenes respons ser ut til å stå marginalt høyere i kurs enn andre aktørers respons.

Tabell 1: Holdninger til ulike aktøres respons på krigen i Gaza

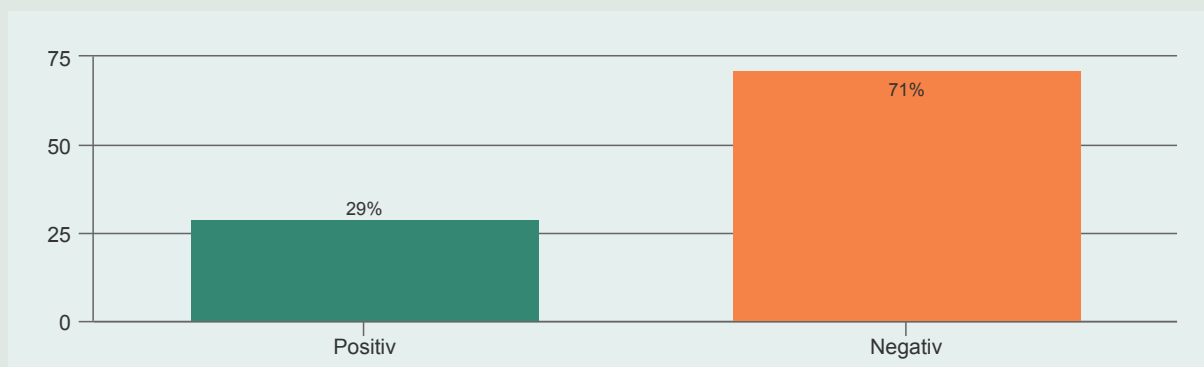
	Svært negativt	Negativt	Verken eller	Positiv	Svært positiv
Norge	7 %	17 %	49 %	20 %	7 %
De nordiske landene	7 %	16 %	51 %	20 %	6 %
EU	6 %	16 %	55 %	17 %	6 %
NATO	6 %	15 %	54 %	19 %	5 %
Tyskland	6 %	14 %	59 %	17 %	5 %
USA	13 %	22 %	45 %	16 %	4 %
Kina	12 %	24 %	59 %	4 %	2 %

Kina: Stabil skepsis i tre fjerdedeler av befolkningen

I undersøkelsen fra 2021 vektla vi at befolkningen utrykte et sterk skepsis til Kinas vekst og rolle i internasjonal politikk. Dette inntrykket står seg også i denne undersøkelsen. 78 % av de spurte oppgir at de mener at Kinas økte innflytelse i verden er negativ, mens kun 22 % anser den for å være positiv.

29 % av de spurte oppgir at Kinas innflytelse i internasjonale fora er positiv mot 71 % som mener at den er negativ. På samme måte svarer kun 24 % at Norge burde ønske kinesiske investeringer velkommen, mot 76 % som mener at den norske økonomien burde beskyttes mot kinesiske investeringer.

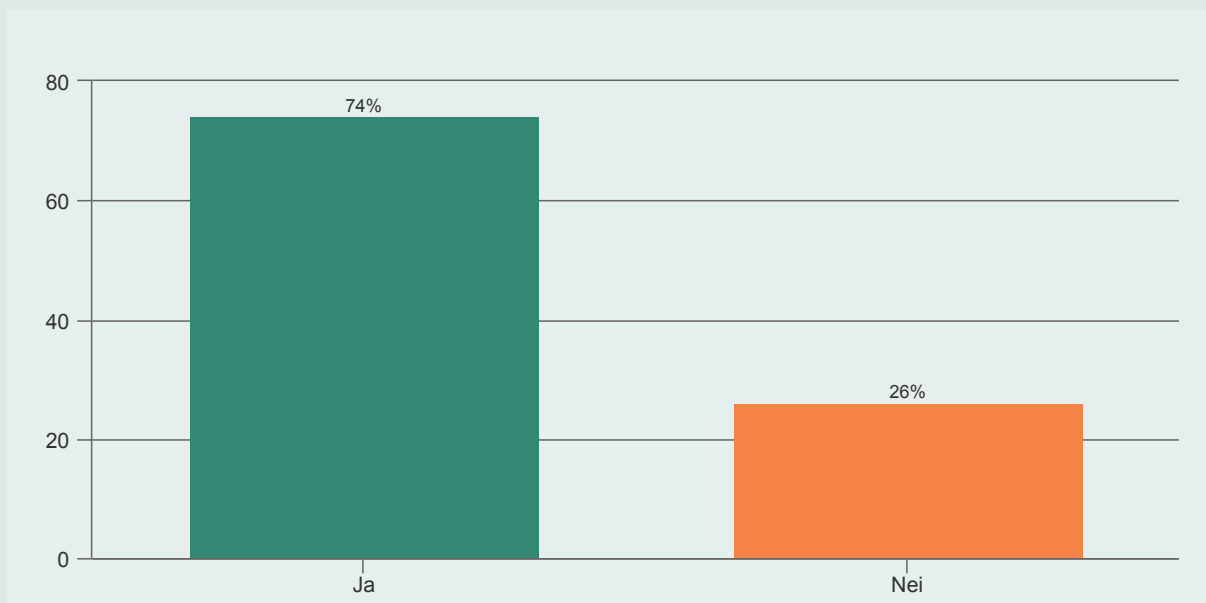
Figur 17: Kinas innflytelse i internasjonale fora

Men hvor offensiv mener befolkningen at Norge bør være overfor Kina i utenrikspolitikken? Vi har også spurt om Norge burde følge USA sin politikk med en tøffere holdning til Kina. Her svarer 57 % ja, mens 33 % svarer at Norge ikke burde følge USA på dette området. Befolkningen har også fått spørsmål om Norge burde forsvare sine egne politiske holdninger i relasjonen til Kina, selv om det kan gå på bekostning av landets økonomiske interesser. 74 % av befolkningen mener at Norge burde gjøre dette, mot 26 % som svarer nei. På bakgrunn av dette kan vi si at det er en viss støtte i befolkningen for en skjerpet norsk utenrikspolitikk overfor Kina. Vi har også sett lenger opp at kun 15 % av befolkningen mener at Norge burde samarbeide mer med Kina i fremtiden, og at over halvparten mener at truslen fra Kinas voksende makt er høy eller svært høy.

Samlet viser svarene på spørsmålene knyttet til Kina at omtrent tre fjerdedeler av befolkningen er skeptisk til Kinas rolle i internasjonal politikk. Som ved forrige NUPI-måling er det gjennomgående forskjeller mellom de under 30 år og befolkningen for øvrig. De unge er jevnt over mindre skeptiske til Kina ved å være mer positive til Kinas økende makt og bidrag til internasjonal politikk, og mer skeptiske til at Norge skal stanse kinesiske investeringer.

Figur 18: Burde Norge forsvare sine enge politiske holdninger i relasjonen til Kina, selv om det kan gå på bekostning av landets økonomiske interesser?

Norsk Utenrikspolitisk Institutt

C.J. Hambros plass 2D
Postboks 7024 St. Olavs Plass
0130 Oslo

post@nupi.no

nupi.no

